

Kaapon Kaiku

II/2014

20. vuosikerta

RIKANTILAN KOULUN
KYLÄYHDISTYS ry

<http://www.rikantila.fi>

SISÄLLYS

Monenlaisia juhlia ja tapahtumia koulun arjessa.....	3
Laskiaistapahtumassa nurmikko jo melkein viheriöi.....	7
Kun Seija-myrsky oli vienyt sähköt, laulettiin kauneimmat joululaulut kynttilän valossa Rikantilassa	8
Viime vuosisadan joukkoliikennettä	10
Ajatuspähkinöitä.....	14
Rustholleja ja augmenttitaloja.....	15
Jussila Alina ensmäne linjapiilreisu	16
Ajatuspähkinöiden ratkaisut	19

Julkaisija: Rikantilan koulun kyläyhdistys yhteistyössä Eurajoen kunnan Kulttuuritoimen kanssa www.rikantila.fi

Painos: n. 155 kpl

Ilmestymisajankohdat: I Maaliskuu Tilaushinta kotimaahan: 7
II Kesäkuu euroa/vuosikerta
III Syyskuu
IV Joulukuu

TOIMITUS

RIKANTILA:

Tauno Perkiö
Nurkintanhuva 26
27150 LAPIJOKI
puh: 8682602
matkapuh: 044 7103311
sähköp: tauno.perkio@samk.fi

SAARI:

Kirsi Hassinen
Saaren kylätie 10
27150 Eurajoki
puh: 040 5074843
sähköp: kirsi.hassinen@tvo.fi

LUTTA:

Miikka Paassilta (päätoimittaja)
Mauno Paassilta (lehden tilaukset)
Rikantilantie 25
27100 EURAJOKI
puh: 8682647
sähköp: manu47@eurajokinetti.fi

RITAVUORI:

Marja Hiltunen
Ovaskantie 24
27100 EURAJOKI
puh: 040 7170221
sähköp: hiltunen.marja@gmail.com

RIKANTILAN KOULUN KYLÄYHDISTYKSEN JOHTOKUNTA V. 2013

PUHEENJOHTAJA

Kiikola Heidi 040-7043458 Lapintie 431A 27100 Eurajoki

JÄSENET

Karjanlahti Tapani 044-5605581 Rikantilantie 231 27150 Eurajoki

Jasu Hannele 050-4079608 Lapintie 463 B 27100 Eurajoki

Tarkki Ilpo 050-3034827 Kinnontie 30 27150 Eurajoki

Vaahensalo Marja

Luotonen Ossi 044-5691708 Saarentie 162 27150 Eurajoki

Korkeakoski Jenni 050-3445166 Rikantilantie 342 27150 Eurajoki

Hassinen Kirsi 040-5074843 Saaren kylätie 10 27150 Eurajoki

KOULU

Koulu (02) 8682611 Rikantilantie 194 27150 Eurajoki

Kares Minna-Mari 044-3124611

MONENLAISIA JUHLIA JA TAPAHTUMIA KOULUN ARJESSA

Lukuvuosi 2013–2014 on juuri päättynyt ja odotettu kesäloma on alkanut. Viimeisenä koulupäivänä nappasin lähtiessäni koulun kameran mukaani tarkoitukseni ladata tietokoneelle lukuvuoden aikana otetut valokuvat. Nykyisten digikameroiden aikakaudella kuvia tulee kyllä napsittua, mutta harvoin niitä enää kehitetään valokuvaksi asti. Päätin kuitenkin poimia muutaman kuvan ja lähettää ne Kaapon Kaikuun lukijoiden nähtäväksi.

Kuvia selatessani huomasin, että meillä onkin ollut monenlaista juhlatunnelmaa koulun arjessa. Kuva 1 on otettu koulumme ruokapalvelu- ja toimitilatyöntekijä *Kirsi Mäkilän* ohjaamassa kokkikerhossa. Ihan heti sitä ei kokkikerhon kuvaksi uskoisi, eihän kuvassa näy keittiötä, kokkailuvälineitä eikä esiliinoja. Tässä onkin kyseessä juhlien järjestäminen, johon teemaksi valikoitui häät. Niinpä kerholaisten keskuudesta valittiin hääpari, jotka puettiin asianmukaisiin vaatteisiin. Muut kerholaiset olivat sitten juhluvieraita. Samalla kun herkuteltiin juhlatarjoiluilla, opittiin hyviä pöytätapoja ja häiden etikettisääntöjä.

Kuva 1: Emma Pörsti ja Riku Heino

Kuva 2 on otettu helmikuun 13. päivänä. Ulkona ei tuolloin ollut lunta nimeksikään, ja melko lämmintäkin oli. Kyseessä oli Olympia-päivän vietto koulullamme. Päivän ohjelma alkoi lipunnostolla ja valojen vannomisella, olympiasoihtukin paloi koulun

pihalla koko päivän ajan. Urheilulajeina ei voitu harrastaa perinteisiä talvilajeja, siksi pä yhdeksi lajiksi keksimme joukkuekohtaisen naulaamiskilpailun. Siinä kukin joukkueen jäsen löi naulaa vuorotellen tarkoituksena saada se uppoamaan mahdollisimman vähillä iskuilla puupölkkyyn. Ihan helppoa se ei ollut, ohilyöntejä ja vääräksi taituvia naulojakin nähtiin useita.

Kuva 2: Juho Läntinen, Katariina Saarinen, Topias Vaahensalo ja Katri Kuusisto

Kuvat 3 ja 4 on otettu vappuaattona. Koulun oppilaskunta halusi järjestää vappunamiaiset. Kaikki oppilaat ja henkilökunnan jäsenet olivat pukeutuneet kuka minkäkin hahmon vaatteisiin. Oli mm. kissoja, peikkoja, pellejä, supersankareita, inkkareita ja pari vankikarkuriakin paikalla nähtiin. Oppilaat olivat keksineet itse erilaisia ohjelmanumeroita, ja päivän ruokalistakin oli heidän toiveidensa mukainen.

Kuva 3: Viljami Vaahensalo

Kuva 4: Juho Läntinen ja Nuutti Gilojev

Kuva 5 on otettu koulun kevätjuhlasta. Juhlan teemana oli tänä vuonna ”Villi länsi”. Lavalla nähtiin paljon inkkareita, karjapaimenia, seriffejä ja cowgirl-tanssijoita. Yläluokan tytöillä meinasi tulla kiire esiintymisasujen valmistumisen kanssa, kun hameiden tekemiseen meni yllättävän paljon aikaa. Kaikki kuitenkin saatiin valmiiksi sopivasti ennen juhlaa. Keppihevosiakin metsästettiin ympäri kyliä. Voi olla, että jonkun villasukka katosi siinä tohinassa parempaan tarkoitukseen. Yhteislauluista suosituimmaksi, ainakin esikoululaisten mielestä, muodostui ”Istuva Härkä, takapuoli märkä...”

Kuva 5: edessä Katri Kuusisto, Essi Tarkki, Emma Pörsti ja Helena Heino; takana Roosa Tarkki, Maria Korkeakoski, Milla Kettunen ja Noora Kettunen

Ja jotta te lukijat ette jää siihen luuloon, että koulunkäynti on nykyään koko ajan yhtä juhlaa, niin varmuudeksi kerron tässä vielä, että suurin osa koulupäivistämme on kylä ihan opiskelupainotteista ahertamista. Mutta pienet projektit ja teemapäivät piristävät välillä kummasti koulutyötä ja luovat mahdollisuuksia yhdessä toimimiseen luokka-asteesta riippumatta. Niinpä varmasti vietämme erilaisia teemapäiviä jatkossakin. Olemme myös syksyllä aloittamassa kansainvälistä yhteistyötä neljän muun eurooppalaisen koulun kanssa, mutta siitä kerron sitten myöhemmin lisää.

Oikein mukavaa ja rentouttavaa kesää kaikille!

— *Minna-Mari Kares* —

LASKIAISTAPAHTUMASSA NURMIKKO JO MELKEIN VIHRIÖI

Rikantilan koulun kyläyhdistyksen laskiaistapahtumaa vietettiin maaliskuun ensimmäisenä päivänä aurinkoisessa +4 C°:n säässä. Mukana oli reilu 50 osallistujaa. Kuluvana talvena sää on ollut hieman poikkeuksellinen. Laskiaisen perinteisiä lajeja ei tässäkään tapahtumassa päästy kokeilemaan, sillä maa oli täysin lumeton ja nurmikkokin melkein vihreä.

Lumettomuudesta huolimatta Heidin hernekeitto ja Helin herkulliset munkit maistuivat nuotiolla paistettujen mak-

karoiden lisäksi Jennin maukkaan mehun kanssa. Pulkkamäen ja luistelun sijaan lapset viihtyivät ministadionilla sekä leikkikentällä. Leikkimielisiä kilpailujakin oli suunniteltu, mutta aurin-gosta nautiskelu ja tuttujen kanssa rupattelu veivät voiton. Tapahtuman päätarkoitus eli rento yhdessäolo toteutui siis täydellisesti. Kevätkokouksessa sitten selviää, ketä osallistujaa onnetar suosii Köykan tilapuodin yllätyskorilla.

Nähdään taas seuraavissa tapahtumissa runsain joukoin!

Lisää *Tapani Karjanlahden* ottamia ulkoilupäivän kuvia:

<http://1drv.ms/1mS5nvM>

— Teksti: *Hannele Jasu*, kuvat: *Tapani Karjanlahti* —

KUN SEIJA-MYRSKY OLI VIENYT SÄHKÖT, LAULETTIIN KAUNEIMMAT JOULULAULUT KYNTTILÄN VALOSSA RIKANTILASSA

(Tämän kirjoituksen oli tarkoitus ilmestyä vuoden ensimmäisessä numerossa, josta se jäi pois teknisten ongelmien vuoksi. Siksi se julkaistaan vasta nyt. – *Toimitus*)

Rikantilan koulussa laulettiin Kauneimpia joululauluja tänä jouluna pelkästään kynttilöiden ja otsalamppujen valossa. Seija-myrsky oli katkaissut sähköt jo yöllä eikä sähköä ollut saatu vielä illaksikaan koululle. Jo aiemmin päivällä koululaiset olivat vailla sähköä ja nauttivat kylmän lounaan ja lyhennetyn koulupäivän.

Koulun pihalla paloivat roihut ja koulun luokka oli valaistu kymmenin kynttilöin, kun illalla kokoonnuttiin laulamaan Kauneimpia joululauluja. Kanttori *Maria Verrosella* oli otsa-

lamppu, jonka avulla hän näki nuotit. Moni tilaisuuteen tullut sanoi, että tunnelma oli kodikas, kuin iso perhe olisi kokoontunut yhdessä laulamaan joululauluja. Mukana oli myös paljon lapsia ja nuoria. Rikantilan kylätoimikunta tarjosi väliajalla glögiä ja pipareita.

Kappalainen *Tapani Erämaja* kertoi lyhyesti laulujen välissä niiden synnystä. On mielenkiintoista tietää maailman tunnetuimpana joululauluna pidetyn laulun Jouluyö, juhlayö syntyhistoria. Laulu syntyi tilanteessa, jossa itä-

valtalaisen pienen vuoristokirkon urut olivat rikki, kun hiiret olivat pureskelleet ilmapalkeet puhki ja kirkon urut olivat käyttökelvottomat jouluyönä. Silloin seurakunnan pappi, joka oli aatonaattona ollut kotikäynnillä eräässä pienessä alppimajassa, kirjoitti näkemästään pienen tekstin. Seurakunnan kanttori sävelsi sen. Ja koska urkuja ei voinut käyttää, säesti kanttori jouluyönä tuon uuden laulun kitaralla. Pian laulusta tuli tuttu muuallakin. Rikantilassakin tuo laulu laulettiin hartaalla mielellä.

Kanttori Maria Verronen kertoi, että juuri tämä Jouluyö, juhlayö on hänen lempijoululaulunsa. – Siinä on sellaista herkkyyttä ja tunnelma on rauhallinen,

hän sanoo. Mutta muutoin hän kertoo kuuntelevansa joulunpyhien aikana kotonaan mieluiten mm. Bachin jouluoratoriota, koska kaikki tutut joululaulut on tullut laulettua jo niin moneen kertaan eri tilaisuuksissa.

Kauneimmat joululaulut on seurakuntien ja Suomen Lähetysseuran yhteinen tapahtuma, jonka tuotoilla tuetaan tänä jouluna kehitysmaiden vammaisten lasten koulunkäyntiä ja apuvälineiden hankkimista. Kauneimmissa joululaulut-tilaisuuksissa kävi viime vuonna maassamme miljoona ihmistä. Näitä laulutilaisuuksia järjestettiin tänä jouluna Eurajoella Irjanteella, Kuivalahdella, Rikantilassa ja kirkossa.

— Teksti: *Tapani Erämaja*, kuvat: *Hannele Jasu* —

VIIME VUOSISADAN JOUKKOLIKENNETÄ

Nykyajan Suomessa on yksi totuus, jota on vaikea kenenkään älyllisesti rehellisen ihmisen kiistää: maaseudun asukas tarvitsee itselleen käytännössä välttämättä henkilöauton. Jos koulubusseja ja satunnaisia tilausautoja ei lasketa, näiden kylien sivuteillä linja-auto on käynyt harvinaiseksi näyksi, ja tiheään kuljetuillakin reiteillä, kuten Rauman ja Turun välillä, bussien vuoroja on viimeksi kuluneina parina vuosikymmenenä ennemmin vähennetty kuin lisätty.

Viime vuosisadan alkupuoliskolla ei henkilöautoja kuitenkaan ollut läheskään yhtä taajassa kuin nyt, mutta ihmisten oli silti päästävä liikkumaan, muutamien käymään oman kylän ulkopuolella töissä ja muidenkin ainakin

ajoittain poikkeamaan kaupunkiin asioilleen. Raumalla käytiin usein junalla, mutta jo varhaisessa vaiheessa ilmestyivät myös linja-autot, omnibussit, näille seuduille. Tuota jo etäiseksi käyvää aikaa ja silloisia persoonallisia kuljettajia kulkuneuvoineen muistelee seuraavassa *Olavi Katila*.

– Ensimmäinen linja-auto, jonka muistan, ajoi 1930-luvulla väliä Köyliö–Rauma. Sen reitti oli minun mielestäni kyllä hiukan kummallinen: se ajoi Lapin kautta, tuli Lutalle ja meni tästä Rikantilaan ja edelleen Taipaleeseen ja sieltä Raumalle. Se oli myös ensimmäinen linja-auto, jossa olen matkustanut. Pääsin joskus siinä vanhempieni kanssa käymään Raumalla. Auto itse oli sellainen lyhykäinen pömppäri, mutten tiedä, minkä firman se oli; oliko silloin jo

olemassa Satakunnan Liikenne, en ole varma.

(Satakunnan Liikenne perustettiin Satakunnan Kansa -lehden artikkelin tietojen mukaan 1. päivä toukokuuta 1936, joten on mahdollista, ettei ainakaan tämä auto vielä kuulunut sille yritykselle.)

– Myöhemmin reitti muuttui niin, että Köyliön ja Rauman väliset autot ajoivat Sydänmaan kautta. Sitä kuljettiin pitkän aikaa myöhemminkin. En muista varmaksi sitäkään, kuinka usein vuoroa ajettiin, mutta arvelisin, ettei edes joka viikonpäivänä. Niinä päivinä, joina auto kulki, oli yksi vuoro kerran molempiin suuntiin.

– Ennen sotaa, samaan aikaan monien lyhyiden linjojen kanssa, oli myös Eurajoki–Turku-reitti. Siinä autossa pääsin joskus Turkuun *Laihon Allanin* kanssa, joka opetti silloin Lausteen poikakodissa ja jonka perhe asui Lausteella. Autoa ajoi *Hannes Männistö* Eurajoelta, ja se meni aamulla hyvissä ajoin ja tuli takaisin ehtoon edellä. En kumminkaan muista, ajoiko se joka päivä.

– Meitä oli porukassa *Mäkitalon Erkki*, *Sundellin* pojista yksi ja *Roslöfin Aarne*, kun menimme kävellen Kivikylään autoa vastaan. Tiedettiin, että pääsemme Hanneksen kyydillä takaisin. Olimme silloin kouluikäisiä. Siihen aikaan tie kulki vielä melkein Heinilän pihan läpi, mäen kautta, ja sieltä vähän eteenpäin oli suuri kivi tien vieressä; siellä me istuimme ja odotimme.

Tiesimme ajan, jolloin Hannes on tulossa autoineen, ja kun joku mies meni pyörineen ohitse, kysyimme häneltä, mitä kello on. Äijä sanoi siihen: "Se on hopiata!" Aikaa hän ei vaivautunut kertomaan.

– Takaisinpäin tultaessa autossa oli pari naismatkustajaa. Kun tultiin Nikkarin-ahteeseen, Lutanjärven kohdalle, Hannes pysäytti auton ja sanoi naisille: "Kyl mar te sen verran odotat täsä, ko mää mene poikkain kans uima?" Ei hän pitänyt edes mitään kiirettä, ja aika hyvin kerkesimme uiskentelemaan. Naiset eivät siihen sanoneet mitään, odottivat vain kiltisti sen aikaa. Nykyään ei tällainen touhu varmasti oikein onnistuisi linja-auton kuljettajalta.

Sota-aika merkitsi katkosta moniin vuoroihin. Bensiiniä säännösteltiin ankarasti, ja kuljettajista moni sai kutsun palvelukseen rintamalle. – Muistaakseni missään näistä autoista ei ehtinyt olla puukaasutinta. Bensiinillä ne kaikki varmaankin kulkivat. Sota-aikana ne eivät kulkeneet lainkaan, eikä Köyliö–Rauma-vuoroa enää sodan jälkeen ajettu.

Kaikkia linja-autovuoroja ei onneksi jouduttu lopettamaan, vaikka polttoaineesta ja kuljettajista tuli pulaa. – Sydänmaista ajoi kuitenkin myös sodan vuosina Raumalle Nymanin auto, jossa oli puukaasutin. Kasitietä ei ollut vielä silloin, vaan kuljettiin vanhaa tietä. Tältä autolta pakkasivat voimat loppumaan kesken Kirkonkylän Vastamäkeä ylös noustessa, mutta kummasti vain silläkin päästiin liikku-

maan – vaikkei polttoaineena ollut muuta kuin halkoja.

Sodan jälkeen pahin pula-aika hellitti vähitellen, ja myös linja-autoja palasi liikenteeseen. Yksi lyhyistä vuoroista, joita ajettiin silloin, oli välillä Lappi–Rauma.

– Se lähti Ruonan kylästä, tuli tästä ohi ja jatkoi samaa reittiä Rikantilan kautta Raumalle, Olavi kertoo. – Tämä auto oli kulussa vuosia ensiksi mainittua myöhemmin, sodan jälkeen. Kuljettajana oli *Juuruskorpi*-niminen mies, joka oli sota-aikana ollut lankoni *Veikko Salosen* kanssa samassa kuljetusyksikössä. Hänessä oli erikoista harvinaisen notkea niska: kuskin tuolilla istuessaan hän pystyi kääntämään katseensa melkein suoraan taaksepäin joutumatta kiertämään koko kroppaansa, vähän kuin pöllö. Auto oli Satakunnan Liikenteen vanha vehje, joka oli tehty ennen sotia.

– Toisena kuskina oli eräs *Antolan Lauri* Lapista. Kerran, kun olin menossa bussilla Raumalle, oli ollut lumipyryinen yö eikä tietä ollut oikein ehditty aurata kunnolla. Silloinkin vielä tie kiersi Rikantilassa kierroksen Riikilän läheltä. Noustessani autoon Lauri sanoi minulle: "Eks sää tul ajama, kos tunne parempi ne mutka?" Sanoin, etten tule missään nimessä, kun minulla ei ollut ajokorttiakaan.

– Autossa lämmitys oli järjestetty niin, että kaksihaarainen pakoputki kulki molemmin puolin seinänvierustaa pitkän matkustamon sisällä. Kuskit varoit-

telivat matkustajia laittamasta jalkineitaan lähelle näitä putkia, etteivät kengät palaisi. Kerran sitten ollessani taas kyydissä alkoi kuminkäry haista. Kuski – vissiinkin sillä kertaa *Juuruskorpi* – pysäytti bussin ja kysyi, kenen kumisaappaat palavat. Todettiin, että vahinko oli käynyt Kivikylän *Heinilän Erland*-isännän *Jussi*-veljelle; tämä oli vanhaksipojaksi jäänyt rempseänoloinen pappa. Jussi kommentoi jalkineiden kohtaloa: "Ei sill väli ol, ne o Elku saappa!"

– Myöhemmin, kun tyttäreni kävi koulua Lavilassa, tästä Lutan ja Lapin kautta kulki Hinnerjoen ja Porin välinen linja. Silloin lappilaisia koululaisiakin kävi paljon Eurajoella koulua, ja he kulkivat tämän auton kyydillä. Työväkeä kuljetti Raumalle erityisesti Repolaan *Peltosen Uno*, muistaakseni Oraksen autolla. Peltonen itse asui Lutalla Heinonmäessä, ja auto oli talvisaikaan öisin *Jaakkolan Paavon* korjaamotallissa. Näitä vuoroja kulki 1950- ja -60-luvuilla.

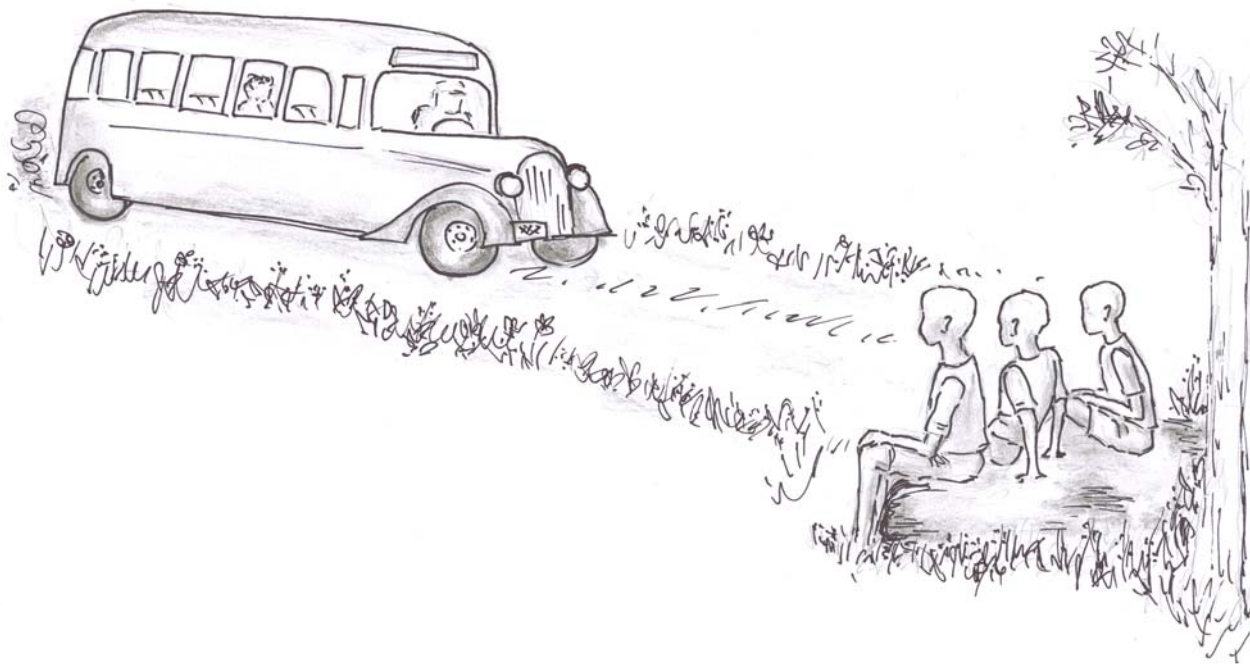
Yleinen vaurastuminen sekä henkilöautojen saatavuuden parantuminen alkoivat vähitellen tehdä sivukylien bussivuoroja kannattamattomiksi ja sitä myötä pakottaa pienet yritykset joko lopettamaan toimintansa tai sulautumaan suurempiin. Omalaatuiset, olosuhteiden pakosta ikälopulla tai muuten vain silmänpistäväällä kalustolla ajavat bussinkuljettajat eivät toki ole kokonaan kadonneet Suomen teiltä – etenkin muutamien suurten kaupunkien paikallisliikenteessä heitä voi yhä tavata – mutta täälläpäin ei enää ole

paljon kumpiakaan, busseja tai kuskeja. Valtiovallan ja verottajan jatkuva, ajoittain suorastaan liikuttava into hankaloittaa yksityisautoilua saattaa mahdollisesti jonain päivänä merkitä joukkoliikenteen merkityksen uutta lisääntymistä ja sitä kautta jopa vähäistä elpymistä, kenties Eurajoenkin kylissä, mutta matkustajiensa kanssa kesken kesäisen matkan noin vain uimaan menevät tai ohjaajanpaikkaa

tuntemalleen ajokortittomalle paikkakuntalaiselle tarjoavat suurpiirteiset, ikiomien aikataulujensa mukaan ajavat kansanmies-kuljettajat lienevät joka tapauksessa kokonaan menetetty luonnonvara.

— *Olavi Katilan haastattelusta kirj.*
Miikka Paasilta —

AJATUSPÄHKINÖITÄ

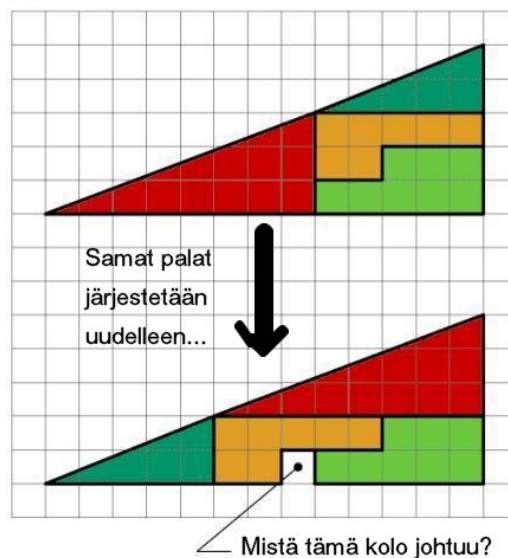
Lukumagiaa

Tässä tehtävässä tarvitset kynän ja paperia ja mahdollisesti laskimen, jos et viitsi laskea lukuja ”vanhanaikaisesti” allekkain.

1. Kirjoita paperille **mikä tahansa** kolminumeroinen luku, jonka numerot poikkeavat toisistaan, esim. 236 tai 987 käyvät, mutta 333 tai 101 eivät sovellu.
2. Vaihda kirjoittamasi luvun ensimmäinen ja viimeinen numero keskenään. Näin sinulla on kaksi lukua (esim. 236 → 632).
3. Vähennä suuremmasta luvusta pienempi luku. Näin saat erotuksena kolmannen luvun. (Esim. $632 - 236 = 396$). [Jos erotus on 2-numeroinen, laita sen eteen nolla.]
4. Tee kolmannelle luvulle sama temppu kuin edellä: vaihda ensimmäinen ja viimeinen numero keskenään. Saat neljännen luvun.
5. Laske kolmas ja neljäs luku yhteen. Näin saat lopputuloksen, jonka olen ennalta nähnyt kristallipallostani. Tulos on sivun alalaidassa.

Kolmiomysteeri

Miten tämä on mahdollista??

Ratkaisut sivulla 19

Kristallipallo näyttää lukua
1089

RUSTHOLLEJA JA AUGMENTTITALOJA

Ruotusotilas, ruotu tai panna ruotuun lienevät tuttuja sanoja, mutta mitä ne oikein tarkoittavat ja mistä ne tulevat? Ruotujakolaitos oli 1680-luvulla Ruotsissa ja Suomessa toimeenpantu sotaväen uudistus. Kaksi–kuusi maataloa muodosti ns. ruodun, joka varusti sotamiehen aseineen ja varusteineen palvelukseen. Tämä järjestely tuli käyttöön eri aikoina valtakunnan sisällä, ja Turun ja Porin lääni liittyi siihen vuoteen 1696 mennessä.

Itsevaltainen kuningas Kaarle XI halusi ylläpitää näin varmuudella armeijansa mieslukua pystyäkseen käymään sotia ja säilyttääkseen Ruotsin valta-aseman Itämerellä. Samaan päämäärään pyrki aatelienväen purkaminen, kun lahjoitusmaita peruttiin ja verotuloja saatiin täten siirtymään tehokkaammin valtion kassaan.

Ratsutilat eli rusthollit olivat vielä raskaamman taakan alla, koska niiden piti varustaa sekä mies että hevonen. Palvelus arvioitiin 50–80 taalerin arvoiseksi, ja jos talon oma verotuotto ei riittänyt kuluihin, rustholleille annettiin oikeus verottaa augmentti- eli aputilaa tai jopa -tiloja.

Eurajoki kulki tässä säädöksessä muun valtakunnan mukana. 1720-luvulta lähtien täällä oli neljä ratsutilaa. Irjanteen ja Lavilan säteriratsutilat olivat lampuotien (koko tilan vuokraviljelijä) hoidossa, ja ne varustivat yhteensä viisi ratsukkoa. Lutan

Jaakkola ja Huhdan Mikola olivat talonpoikaisia rustholleja. *Ulla Heinon* historia mainitsee, että ulkoapäin nämä tilat eivät olleet mitenkään herraskaisia tai suurempia kuin muiden talonpoikien asumukset eikä Eurajoelle kehittynyt rälssin eli aateliston ja talonpoikaiston välimuotoa.

Sen sijaan oikeus verottaa aputiloja antoi rustholleille erityisen aseman. Järjestely oli sikäli erikoinen, että talonpoika maksoi näin veroja vertaiselleen, ei ylemmälleen, ja oli myös tämän valvonnan alainen. On helppo kuvitella, että aivan kitkattomasti tämä toimintamalli ei ole aina sujunut, ja siitä myös käräjäpöytäkirjat kertovat. Eurajokelaisten rusthollarit olivat tosin yleensä kaukana: Ulvilassa, Eurassa, Nakkilassa tai Lapissa, joten jokapäiväiseen elämään suhde ei pystynyt vaikuttamaan.

Vuonna 1723 astui voimaan laki, joka salli rusthollien lunastaa heille tärkeiksi katsomiensa augmenttien perintöoikeudet. Ilmeisesti myös augmentttilojen omistajilla oli tämä oikeus. Lutan Jaakkola aikoi nimittäin lunastaa Hulolan talon, joka siis oli em. augmenttitila, perintöoikeudet, mutta käräjillä kävi kuitenkin selväksi, että Hulolan isäntä oli ehtinyt ensin ja ostanut itselleen talonsa perintöoikeuden. Jaakkola tyytyi tähän ja vaati ainoastaan verollepanon kustannuksia ja perintöoikeuksien hintaa.

Kaikille ei suinkaan käynyt näin hyvin. Monet augmenttitilat lipuivat vastaanhangoitteesta huolimatta lampuodeiksi, jotka joutuivat tekemään myös päivätyötä, torpparien tavoin. Selkeän vääryyden uhriksi joutui Lapijoen Ungi, jonka isäntä *Matti Heikinpoika* oli jo ostanut talon perintöoikeuden itselleen. Herrojen juonittelujen seurauksena hän menetti sen, tai siis myi takaisin hyväuskoisuuttaan. Vaikka perilliset veivät laittoman kaupan oikeuteen ja oikeus totesi ostajan komissaari *Nathanael Wessmanin* toimineen väärin, tyhjätasukuksi köyhtyneeltä mieheltä ei rahoja enää saatu takaisin.

Aloin ”penkoa” augmenttien historiaa sen jälkeen, kun *Katilan Olavi* antoi lainaan ruotsinkielisen kolmisivuisen

virallisen ”kontrahdin”, joka skannattiin minulle kääntämistä varten. Se osoittautui nimittäin siksi asiakirjaksi, jossa todetaan *Johan Mårteninpojan* Lutalta ostaneen Hulolan augmenttitilan 19.9.1723 61 hopeataalarilla ja 25 äyrillä.

Asiakirjan ”virallinen” ja mahdollisimman sanatarkka käännös julkaistaan jossain tulevassa Kaapon Kaiussa.

Lähteet:

- Wikipedia
- Juhan suku-uutiset -kotisivu
- Eurajoen historia, osa 2

— *Marja Hiltunen* —

JUSSILA ALINA ENSMÄNE LINJAPIILREISU

Jussila Alina ja Alpertti oliva yks sisaruspari, ko elel enne vanha omas mökisäs, viljelivä maat ja kasottiva jokust lehmä, sikka ja kana. Heijä äitis ja isäs oliva jo edesmennyi, eikä kumpaka ollu saan aikaseks hommat sitä paremppa pualiska. Ja mikä heil ol olles; ol tupa ja kaks kamari, maaplänt siin ympäril ja onnellissi kanassi taapers pitki piha. Piharakennukses ol sauna, piän kamar ja verant, misä sovei vilvotel sauna jälkke.

Molema oliva siivoi ja ahkeri ihmissi. Alina ol ompelija ja Alpert sekatyämiäs. Hän ol vähäpuhene, kuivakas ja sitkiä, Alina taas hiuka pyäriä ja kovemp puhuma.

Ylensä sisarukse tuliva hyvin toime, mut joskus ko tul riit, ni Alpert huus Alinal, et saisi sääki jo ukottu, ja häippy muu kiussamast. Alina ko kulk häne peräsäs ja siivos häne jälkkiäs. Millon ol saappaist varis kura taik piipust roskui. "Ot sää ensiks akka!" vastas Alina siihe, ja sillo men Alperti suu kii. Riidois ove paukui ja ikkuna helis; mut ehtoste oltti jo sovus, saman pöödä viäres, kaffepan myssy al. Alina leikkas lonkast paksu siivu ja kastetti, tassilt ryypätti viimäse pisara.

Elämä olis ol kaikki puali mallisas, jos ei yks asi olis Alinat harmittan. Hänel ol yhde

ainuva kenkä, jos niit ny edes kenkiks voi sanno, semssi kuvatuksi. Pohja oliva ruven irvistämä jo mont kertta ja suutar niit korjan, mut ny ne rupesiva olema siin kunnos, etei sekä enä auttan. Uude kenkä olis tarvin saad ja niit ei ollu ko Raumal.

Alina ol prukaan ain pari kertta kesäs käyd kaupunkis; ni, kävelten tiätyst. Hän läks jo aamuneljä kiäppeis, ko kukko vast hiaroi unihiakoi silmistäs, tepsuttama, ensi Irjanttel ja siit sit Kirkonkylähä ja Raumal. Kahdeksa aikois rupes kaupunk jo häämöttämä. Ussei siäl ei suuttan käyd. Raha ko ei töllis ollu tuhlattavaks saak, ja vaik Alina neuloi ja kudoi kesä talve ahkerast, tarkka täydyi ol. Kaupunkis ol häne miälestäs kaikenäkössi houkutuksi, ol liinot ja röijyi ja laukui. Mitä hän, mökinakka, semmosil tekis.

Mut mikä ny sit ette, ko kenkä oliva lopp. Alperti miälest asias ei ollu minkälaist ongelma. Linjapiil kulk Jussilan talon edest joka arkiamu ja palas takasi ehtopualel. Senko hyppä kyytti vaa. Alpert ite ol jo mont kertta linjuril matkustan Kirkonkylähä ja Raumallekki pari kertta. "Mut ko mä en uskal semmosse värkkihi men", Alina vaikeroit. "Se pöriseki nii kamalast!"

Alina pelkäs vähä muitakki autoi, vaikkei niit kyläs olluka ko Löytyl ja Liutul. Ko semmonen pörräkäs tuli tiät pitki, ni Alina väist melkke ojaha saak ja niias viäl auton perähän pari kertta. Sillo hän ei ollu ikä tiä viäres ko linjur men ohitte, ko pysyi visuste pihal ja tyyräs kaik kanasekki sivumal siks aikka.

Kävei siin joku viaraski sit kaffel. Vänttisen Jus ilkui Alina kenkärajoi: "Meinaks noitten kans viäl Raumal men?" Alina polk singerihis vauhti, eik ollu kuulevannas.

"Et oles sää Alina aika pelkur ja jäneshous, jos es linjapiilihi uskal men. Tomsel ämmäl naura jo naurismaa aidakki", retostel Jus ja pist piippus palama. Alpert keinuttel nakkilalaises, pudistel päätäs ja hihittel: "Älä Jussi muut viser. Kyl o Alina jään kehitykse kelkast paha kerra."

Sillo nous Alina sisu. Singerin polkemine lopus siihe paikkaha. Hän pist kätes puuskaha ja päät, et ylihuame hän otta ja lähte kaupunkki, kävei sit kui kävei. Ukoil hän ei puhun mittä suunnitelmistas. "Sittäs näet jäneshousui", hän funteeras ehtost sänkys, ennenko kääns kylkkiäs ja humpsahnt unte mail.

Ja nii meinas Alperti aamukaffe men väärän kurkkuhu, ko tuarstai-aamun Alina solmei huivin päähäs, ot käsiveskas ja piironki laatikost rahakukkaros, vet ne vanha kenkärohjakke jalkkahas ja tälläs ittes tiäviärehe. Tämä tapahdui jo hyvis ajoi ennenko linjuri ol määräs seittemä aikois men ohitte, niinko joka arkiamu. Talvisaikka se joskus tuppas olema myähäs, jos ol kova lumipyry taik tiä iha kaljamal, mut siit ei kukka se suurempa meteli ollu ikä nostan.

Vähä Alinat kyl värisyt, ja polve pakas veteliks, mut takas tuppa hän ei lähten. Sitä ilo hän ei Alpertil annais, et reisun peruis. Siit saisis kuul vinoilu seurava kymmene vuat.

Ja nii hän nost kätes ylös, ko auto nok siält mutkan takka ilmestyi, et Late varmast käsittä, et mukka ollais tulos.

Late polkas jarru ja nostat sakkia pölypilve rutikuivast tiäst. Alina kiipes kyyttihi ja sai lentävä lährö taapäi. Late painoi kaassu heti, ko sai Alina raha piostas poies. Rahastajalauk hänel ol siin viäres ja sin ne killinki pääsivä toiste samalaiste seuraha. Alina meinas valla seot konteihis, ennenko hän pääs istuma Mäkiskä viärehe. Siihe hän lysät ja rutist käsilaukkuas niiko suuremassaki hädäs.

Mäkiskäl ol kori syls ja se ol täyn kanamuni. Hän ol menos flikkas tyä Raumal ja tuliaissi tiätyst täydyi ol. Muni, voit ja aamuste leivottu kakko. Hän oli juur enne lähtöös ottan leivä uunist ja herkuline lämmiän kako haju täyt koko piili, nii et kus-kinki ol valla vesi kiälel tullu, ko hän ol Mäkiskän ottan kyyttihi Juurukse ahtest.

"Valla Raumal ast meina men, vai", kysel Mäkiskä ja Alina nialas pari kertta, ennenko sai sanotuks: "Sin oikke... sin oikke. Kenkki ostama." Siin se jut rupes luistama ja Alina sydämelyännikki tasannuiva vähä, ko hän pääs juarumise alkku.

Meteli autos lissännyi sitä mukka, ko väkiki. Puhenporina, nauru, eik se moottori äänikä iha hiljane ollu. Kirkonkyläst ko jatketti Raumal päi, kuului isos ahtes aika jur-nutus ja auto kulk nii verka, et karamal olis men huakkiast ohitte. Ol sil hilkul etei tarvin men lykkämä ahterist.

Kapsekei nostetti kyytti ja välil poies kyytist. Ol korei, nyytei, pussukoi ja oikke nahkane matkalaukkuki jollai. Kako hajuhu rupes sekottuma hie, saapasrasva ja Klubi-tupaki haju, puhumattakka muist oodekolonkeist, mitä jokku olivat ittehes pruutan enne kaupunkreis. Ol se aikamoine koktail ja Alinanki rupes hiukan vatanpohjas kiärtämä. Mut kaikeks onneks oltti sillo jo Tiilvuare kohdal eikä siit ollu enä ko yks tuaksaus, ko oltti Rauma asemal.

Hiuka ol Alina pää pyäräl, ko hän astui alas autost ja läks kävelemä toril päi. Ei se linjurin kyyti sittenkä hassumppa ollu, hän tuumas ja tuns ittes jo aikamoiseks matkailijaks.

Mitä Alinal sit kaupungis tapahdui, sen saat lukki seuravast Kaapost.

— *Leena Falttu* —

AJATUSPÄHKINÖIDEN RATKAISUT

Lukumagia

Ei tarvita kristallipalloa! Kyseisen laskun lopputulos on aina 1089 riippumatta siitä, mikä säännöt täyttävä luku valitaan aluksi. Tämä voidaan osoittaa seuraavasti:

Alkuperäisen luvun numerot olkoon x_2 , x_1 ja x_0 . Luku voidaan siis kirjoittaa: $x_2*100 + x_1*10 + x_0$.

Oletetaan, että $x_2 > x_0$ (jos näin ei ole, todistus menee oleellisesti samoin, vaikka silloin vähennyslasku tehdään toisin päin). Nyt tehdään vähennyslasku näin:

$$\begin{array}{r} x_2*100 + x_1*10 + x_0 \quad (\text{ensimmäinen luku}) \\ -x_0*100 - x_1*10 - x_2 \quad (\text{toinen luku vähennetään}) \\ \hline (x_2 - x_0)*100 + x_0 - x_2 \quad (\text{kolmas luku}). \end{array}$$

Tässä kohtaa on oltava tarkkana, sillä $x_0 - x_2$ on negatiivinen! On lainattava yksi sadoista ja jaettava se kymmenille ja ykkösille:

$$\begin{array}{r} (x_2 - x_0 - 1)*100 + 9*10 + (10 + x_0 - x_2) \quad (\text{kolmas luku eri muodossa}) \\ + (10 + x_0 - x_2)*100 + 9*10 + (x_2 - x_0 - 1) \quad (\text{4. luku; vaihdetaan nroitten paikat ja lasketaan yhteen}) \\ \hline 9*100 + 18*10 + 9 = 1089, \text{ tämä on lopputulos riippumatta siitä, mitä numeroita } x_2, x_1 \text{ ja } x_0 \text{ olivat.} \end{array}$$

Kolmiomysteeri

Tunnettu tosiasia on, että kolmion pinta-ala voidaan laskea kaavalla $A = \frac{1}{2} * a * h$, jossa a on kolmion kanta ja h sen korkeus. Näin ollen ylemmän, alkuperäisen kolmion pinta-ala olisi $A = \frac{1}{2} * 13 * 5 = 32,5$ ruutua.

Mutta ylempi kuvio ei tarkasti ottaen ole kolmio (eikä tietenkään alempikaan kuvio)! Kuvioiden sisältämien pikkukolmioiden vasemmanpuoliset terävät kulmat ovat erisuuret. Ne voidaan laskea seuraavasti:

$$\alpha_1 = \arctan(3/8) = 20,556^\circ \quad \text{ja} \quad \alpha_2 = \arctan(2/5) = 21,801^\circ.$$

Kulmien erisuuruuden voi juuri ja juuri havaita tähtäämällä ylempää ja alempaa kuviota paperin suuntaisesti: Ylemmän kuvion ”katto” on hieman notkolla ja alemman kuvion ”katto” pullistuu hiukan. Jos lasketaan kuvioiden todelliset pinta-alat niiden sisältämien osien pinta-alojen summana, saadaan $A = 32$ ruutua kummallekin kuviolle. Koska ylempi kuvio näyttää kolmiolta (vaikkei se sitä ole), katsojalle tulee väärä mielikuva, että alemmankin kuvion tulee olla kolmio, joka on yhtä suuri.

— Tauno Perkiö —

Hyvää kesää kaikille lukijoillemme!